

Espero poder parlar en el número pròxim de l'escultor Enric Casanovas, que exposa el dia 17 a can Dalmau.

F. VAYREDA.

Opinions agenes

En Clarà, Lullia

I tothom se preguntava com l'hel·leníssim Josep Clarà donaria forma a la glorificació de Ramón Lull. En Clarà, bebent a les pures fonts de l'estatuaria clàssica no podia usar per llur monument, de l'agulla gòtica que segons sembla, d'una manera vulgar interpretada, és l'única que dona idea de l'enlairament de l'esperit cap a les serenes regions religioses de lo infinit. Va comprendre en Clarà que l'millor modo de dar forma a la Sapiencia i a l'espiritualitat religiosa del peregrí infatigable era crear-la deixant-se portar per la Bellesa. I amb aqueixa beata gufa ha empengut el camí, projectant el monument que a Ramón Lull s'aixecarà a Palma de Mallorca, enfront del mar, cós arquitectònic de línies pures, estatuaria de serenes formes, acomodant-se a l'esperit lullia i a l'ambient de la daurada illa.

L'esperit torturat de Ramón Lull, per les inquietuts, veient el contrast entre l'anhel de perfecció i les miseries dels homes, esdevenia seré per la contemplació de la bellesa. I a la bellesa es rendia fervorós. Mes no una bellesa abstracte, sinó ben tangible. Mireu com resaba l'home en el *Llibre de Santa Maria*: «*Demana l'ermita a lafor si fabia que era beutat: Respos lafor, e dis que beutat es aquella cosa que dona alegrança veent, oynt, ymaginant, e membrant, entenent, e amant; e car Nra. Dona ha beutat, volem loor Nra. Dona, dis lafor, segons esta manera. En Nra. Dona cové que haja beutat corporal...*»

I així segueix el gran mestre de les definicions. ¿Veieu com an aqueix esperit no pot respondre l'agulla gòtica del nord? Beutat—diu—dóna alegrança. I perquè bellesa corporal té Santa Maria, vol lloarla. Alegrança espiritual, repós, serenitat. Sols en el Mediterrani pot trobarse tal joia. I en Josep Clarà, home de les nostres mars, un art del Mediterrani, ressorgit de les illes de l'Egeu, serva per el monument lullia.

Primer en Clarà sembla trobar l'esperit del monument amb les paraules del mestre sobre l'alegrança de la beutat. Pensem com li dona forma. Mirant la maqueta crec que podríem trobar el procés de la seva gènesis a la Victoria de Sa-

motracia. La Victoria sembla que estigui sobre la proa d'un vaixell i que marxi, ales extenses, mar endins. ¿I si damunt d'aquestes ales i possessim la estatua de Ramón Lull? El gran mestre és l'home que marxa en ales del pensament cap a lo infinit.

Borrem l'estatua, el cós de la Victoria i queden sols les ales. Les ales estilitzades arranquen d'un cap d'esfing, també estilitzat que'n una simplificació complerta de línies se transformen en cartela, que sosté l'estatua del filòsof, frare encaputxat, remarcant ben bé que sota la túnica hi há un cós amb muscles que palpita i viu, braç enlaire, braç de prédica i cama avant de l'home que marxa en etern romiatge. No sols marxa sobre les ales del pensament, sinó que per en Clarà, en Ramón Lull camina, interpretant ben bé lo que d'ell diu en Pijoan: «...Des de que passà aquella crisis i marxa a Tunis, comença per en Lull una nova carrera. Serà lo mártir vivent, lo cavaller predicador, lo peregrí infatigable, lo doctor de la barba florida de les Universitats; lo fantástic que acut als concilis amb proposicions irrealitzables. París i Roma se'l veurán venir quatre vegades a insistir, ensenyant les ferides del martiri; los sofis de la costa d'Àfrica i de l'Armènia apendrán a conèixer aquell disputador infatigable i aixís a tots els ports de Nàpols, Mesina, Pisa i Venècia...»

A un home aixís sols se'l comprén en marxa. Imposible, representà'l en estatua sedant.

El parament de l'obra té la forma de temple hel·lènic. A darrera asseguda, llibre a la mà, nua casí, per la seva puresa, l'estatua de la Sapiencia. Quatre columnes indicades amb capitell de fulles d'olivera. An els flanes grans relleus de la vida activa i de la vida contemplativa. El cós del monument fet de marbre rosa. Els relleus dels flanes i l'estatua de la Sapiencia de marbre blanc. L'estatua de Ramón Lull de bronze fosc.

L'idea no ha pogut ser més lulliana. En totes aquestes formes senzilles hi há religiositat, aixó és, esperit de bellesa i esperit de sapiencia, que són les dues normes més complertes del pensament d'aquell gran home que socava les arrels de l'arbre de la Ciencia.

Un arquitecte amb mires petites, mirant el lloc del emplaçament, entre la Catedral i la Llotja de Palma, hauria pensat en un monument gòtic, sense atinar que la línia gòtica de la Catedral l'hauria ofegat, ademés de trobar-se a Palma, amb aquella llum...

En Clarà, que a més d'escultor és poeta, en lloc de mirar al costat ha mirat de front, veient el mar. I mirant la mar blava ha penetrat al fons de l'esperit de Ramón Lull, esperit que lloava la beutat corporal de Nostre Dóna: «*Cové que les beutats de Nra. Dona sobrematen totes altres beu-*